

Nyheter från Fredskommittén i Vännernas samfund, kväkarna

Hösten 2019

Kväkaren William Penn, en adelsman från 1600-talets England och Margot Wallström, förre detta utrikesministern i Sverige. Vad har de gemensamt?

De delar en grundläggande övertygelse om människans förmåga till samlevnad. Allt kretsar kring ett enda ord: "tillit."

Penns tillit till sina medmänniskor härrör ur hans kväkarövertygelse om att varje människa bär inom sig en skärva av Gud. Vi är således varandras bröder och systrar. För Wallström kan vi bara tro att det är hennes 40-åriga erfarenhet av att arbeta på världsarenan som har lärt henne att till syvende och sist är det tillit som bygger fred.

I detta nummer av Fredsbladet berättar vi kort om Penns förhållningssätt till de amerikanska indianerna. Han hade av den engelska kronan 1681 tilldelats ett stort område i Nordamerika som befolkats i generationer av Lenape-indianer. Penn beslöt sig för att på detta område genomföra ett "heligt experiment". Han ämnade skapa ett samhälle grundat på sin kväkarövertygelse om alla människors lika värde. Kolonin fick namnet Pennsylvania, nu en delstat i USA. Under 70 år rådde det fred mellan nybyggarna och indianerna.

Huvuddelen av Fredsbladet kommer dock att tillägnas FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen, en hjärtefråga som till slut tycks ha tvingat Margot Wallström att lämna sin post.

Ur kväkarhistoria

Enligt Rut Fry (1878 - 1962) som tillhörde en berömd kväkarläkt i England och som skrev boken "Kväkare Förre och Nu", den bok vi snart ska citera, finns det endast två samtida porträtt av William Penn.

Här ett porträtt av William Penn i tonårsåldern. I 20-års åldern blir han kväkare och lämnar bort båda rustningen och värjan.

Bild: sv. Wikipedia.com

Det andra porträttet gjordes inte i olja utan av den för indianerna dyrbara wampum – heliga snäckskalpärlor. På detta wambumbälte som Lenape-hövdingen skänkte till Penn under fredsceremonin 1682 står Penn till höger.

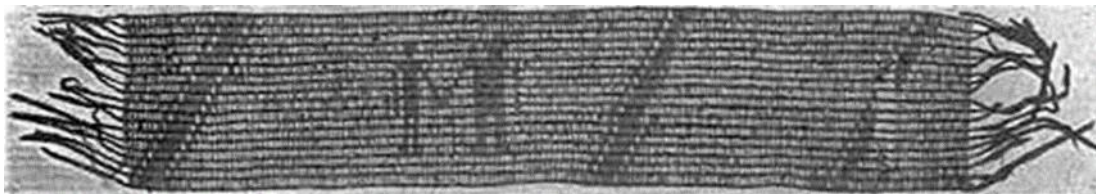

Bild: Commons Wikimedia.com.

Om fredsceremonin och det fredsfördrag som slöts mellan Lenape-indianerna och de koloniserande kväkarna, skriver Fry på sidorna 60 – 61 i "Kväkare Förre och Nu":

"Man har kallat det [fredsfördraget] 'det enda fördrag mellan detta folk och de kristna, som aldrig blev beedgat och aldrig blev brutit' (enligt Fry, ett citat av Voltaire). Penns tal ska ha innehållit följande:

'Den store Ande som skapade mig och eder, som råder över himlarna och jorden och som känner människornas innersta tankar, han vet att jag och mina vänner ha en hjärtlig önskan att leva i frid och vänskap med eder och att tjäna eder till vår yttersta förmåga. Vi har kommit obeväpnade... Ömsesidigt förtroende och välvilja är det område på vilket vi mötas: ingen drager där orättmätig fördel av den andra – allt sker i uppriktighet, broderskap och kärlek... [indianerna] utlovade vänskap och god grannsämja samt förklarade att 'indianerna och engelsmän borde leva i kärlek så länge som solen och månen varar'".

Lenape-hövdingen och Penn beseglade fredsfördraget genom att skaka hand.

Fry fortsätter:

"Vänskapen varade. 'Ingen droppe kväkarblod göts någonsin av en indian, ingen brytning förekom under sjuttio års tid, icke förrän krigspartiet och det högkyrkliga partiet hemma i England lyckats avhända kväkar-regeringen dess koloni'".

Det är värt att notera att samtidigt som fred rådde i Penns koloni, Pennsylvania, pågick det på andra håll i "den nya världen" ständiga, blodiga konfrontationer mellan ursprungsbefolkningen och nybyggarna.

Boken "*Kväkarna Förre och Nu*" gavs ut av Lindbergs Tryckeriförlag 1937. Den kan lånas på bibliotek.

Vår tid är nu

Foto: Odd Andersen/AFP/TT

10 december, 2017 stod en överlevare av Hiroshima bomben 6 augusti 1945 och en kvinna från Göteborg inför en jublande publik i Oslo och tog emot Alfred Nobels Fredspris för året 2017 – Setsuko Thurlow och Beatrice Fihn. De representerade ICAN, the international campaign to abolish nuclear weapons. "Den Norske Nobelkomite har bestemt at Nobels Fredspris for 2017 skal tildeles the International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN).

Organisasjonen får prisen for sitt arbeid med å påpeke de katastrofale humanitære konsekvensene av enhver bruk av atomvåpen og for sin banebrytende innsats for å få til et traktatfestet forbud mot slike våpen."

Läs hela texten här: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2017/9335-nobels-fredspris-for-2017/>

Låt oss backa bandet!

Detonationen av världens första atombomb, döpt "Trinity" (Treenigheten), i White Sands, Nevada.

Bild: renegadetribune.com

Den 16 juli 1945 sprängdes den första atombomben i Nevadaöknen i USA. Den dagen förändrades för alltid människans villkor på planeten jorden. Robert Oppenheimer som ledde arbetet för att utveckla bomben, bevittnade explosionen och sade: "*Now I am become Death, the destroyer of worlds*" - ett berömt citat ur Bhagavad-Gita, ett gammalt hinduiskt epos. Just så blev det. Tre veckor senare fälldes två atombomber över Japan.

Det skulle dröja nästan 10 år innan allmänheten började få klart för sig vilka humanitära och miljömässiga konsekvenser som kärnvapen medförde. Det skulle dröja ytterligare mer än 10 år innan världssamfundet lyckades formulera det som nu är det enda juridiskt bindande avtalet mot spridning av kärnvapen samt för kärnvapenedrustning. The Non Proliferation Treaty, (NPT) Icke Spridningsavtalet. I dag har 189 länder anslutit sig till avtalet.

Läs mer om NPT: <http://laromkarnvapen.se/karnvapen-varlden/icke-spridningsavtalet/>

USA, Sovjetunionen, Frankrike, Storbritannien och Kina har undertecknat avtalet och därmed förpliktigt sig att "i god anda" arbeta fram ett avtal för en allmän och fullständig nedrustning av kärnvapen. USA och Ryssland har genom åren minskat kärnvapenarsenalerna men i dag finns det fortfarande ca 15 000 kärnvapen kvar. Över 1500 av dessa står redo att avfyras på några få minuter. Dessa vapen kan förgöra planeten flera gånger om.

År 1996 påminde den Internationella domstolen i Haag kärnvapenländerna om sin skyldighet att gemensamt skapa ett nedrustningsavtal. De följande åren röstade FN en gång om året fram en resolution riktad till kärnvapenmakterna, med krav på att de måste påbörja arbetet. 2007 röstade, till exempel, 127 länder för en sådan resolution inklusive Kina, Indien, Pakistan och Nordkorea, dock med samma negativa resultat som tidigare.

Samma år bildades därför ett internationellt nätverk bestående framför allt av organisationer ur civilsamhället. Med internationella förbud mot klusterbomber, landminor, kemiska-, och biologiska vapen som förebild, ämnade nätverket arbeta för ett internationellt förbud mot

kärnvapen, de mest förödande av alla massförstörelsevapen. Nätverket kallade sig the International Campaign to Abolish Nuclear Weapons – ICAN. (www.icanw.com).

ICANs arbetssätt var nytt. Man skulle koncentrera sig på de humanitära och miljömässiga konsekvenserna av en kärnvapenkatastrof. Det huvudsakliga argumentet för ett förbud mot kärnvapen var mycket enkelt: det finns inget alternativ. Antingen avskaffar människan kärnvapen eller så kommer kärnvapen en dag att avskaffa förutsättningarna för mänskligt liv och annat liv på planeten.

År 2011 producerade ican en videofilm för att presentera sig och det arbetet de påbörjat: <https://www.youtube.com/watch?v=Fyqe7UoEhps&feature=youtu.be> I början av filmen hör man Robert Oppenheimers röst.

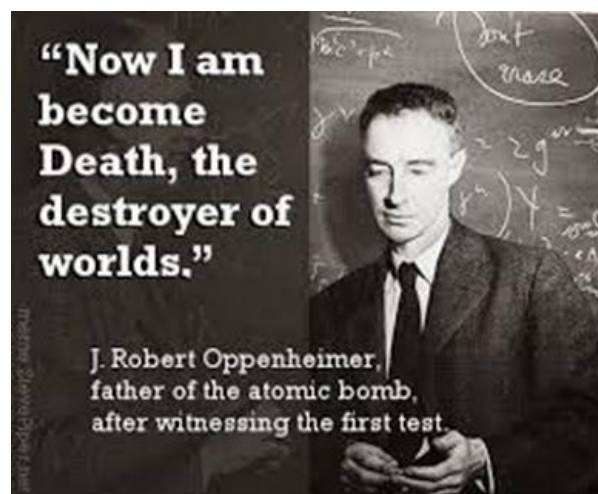
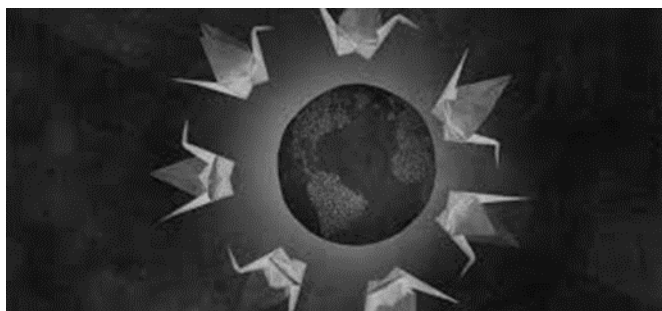

Bild. Knowyourmeme.com

ICANs arbete ledde till ett beslut i FN i december 2016 om att på allvar ta upp frågan om ett förbud mot kärnvapen. Den 7 juli 2017 röstade sedan 122 länder i FN:s generalförsamling för konventionen. Ett steg framåt mot en värld fri från kärnvapen hade tagits. Setsuko Thurlow, Hiroshimaöverlevaren, som vigt sitt liv åt denna dag, höll inför generalförsamlingen ett kort anförande sedan omröstningen blivit klar. Hon hade deltagit i förhandlingarna som representant för civilsamhället. Anförandet gjordes till en tecknad film som publicerades av ICAN 6/12 2017. Filmen heter: "If you love this planet."

If You Love This Planet https://youtu.be/i9c6_qobMko

Fram tills i dag har 79 stater skrivit under konventionen och 32 stater har ratificerat den. När 50 länder har ratificerat konvention träder den i kraft som internationellt juridiskt bindande avtal.

FN:s konvention om ett kärnvapenförbud kommer inte inom överskådlig tid att undertecknas av kärnvapenländerna eller deras allierade. Men den kommer inte att lämna dem i fred. Världssamfundets dom över innehav av dessa vapen kommer med sitt moraliska imperativ att förfölja dessa stater. Konventionen förbjuder stater att utveckla, testa, äga, producera, förflytta eller inneha, använda eller hota att använda kärnvapen. Den förbjuder stater att ha kärnvapen på sitt territorium, eller att assistera eller uppmuntra eller förmå en annan stat att genomföra dessa förbjudna handlingar. Konventionen kräver kort och gott ett samfälligt arbete för att uppnå en värld utan kärnvapen. På Svenska Läkare Mot Kärnvapens webbsida kan du lära dig mycket mer om konventionen <https://slmk.org/forbudet/>

Vad har nu Margot Wallström med konventionen att göra?

Bild: sverigeskvinnolobby.se

Margot Wallström var inom svensk politik, konventionens främsta och mest beslutsamma förkämpe. Hon förstod att *"risken för kärnvapenanvändning utgör en av vår tids ödesfrågor och är mer akut än på decennier,"* och att man måste handla därefter. Citatet inleder en debattartikel hon skrev i SvD den 29 april i år.

När hon fem månader senare plötsligt avgår som utrikesminister kan man tolka slutet av samma artikel som ett politiskt testamente.

Hon skriver:

”Global nedrustning och icke-spridning av kärnvapen och andra massförstörelsevapen utgör en övergripande prioritering för regeringen under den kommande mandatperioden. I ljuset av omvärldsutvecklingen är det ett självklart och politiskt nödvändigt val.

Att möjliggöra konkreta framsteg mot kärnvapenedrustning handlar i grund och botten om tillit. Tillit mellan politiska ledare och länder behöver byggas, ett ofta frustrerande långsamt arbete. Men på samma sätt som misstro gjort att vi en gång konstruerat dessa fruktansvärda vapen kan tillit möjliggöra att vi nedmonterar dem. Vi är skyldiga att aldrig tveka i vårt engagemang och tillsammans med andra fortsatt [sic] arbeta för en kärnvapenfri morgondag.”

Läs hela artikeln på <https://www.svd.se/wallstrom-vi-fokuserar-pa-hotet-fran-karnvapen>

Kväkaren William Penn tillämpade denna tillitsprincip. Så länge den följdes rådde det fred i Pennsylvania kolonin i Nordamerika. I dag har Sverige vänt denna princip ryggen.

Låt oss backa bandet en gång till

7 juli 2017. FN:s konventionen om ett förbud mot kärnvapen röstas igenom av 122 länder i FN:s generalförsamling.

Bild: feministisktperspektiv.se

Sverige var mycket aktivt under arbetat för att få fram en konvention om ett förbud mot kärnvapen. Sverige var också en av de få europeiska länder som 7 juli 2017 röstade för konventionen. En och en halv månad senare, den 25 augusti 2017, skrev Margot Wallström en debattartikel i SvD där hon lade fram utrikesdepartements motivering för att stödja konventionen. Hon menade att *”historien har visat att det inte finns någon annan väg att gå”*. Samtidigt fanns det, enligt henne, frågor kring avtalets tolkning som inte kunde lämnas obesvarade, varför regeringen beslutade att genomföra en grundlig analys av konventionens konsekvenser. Wallströms artikel ger en utmärkt sammanfattning av Sveriges dåvarande hållning.

<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2017/08/en-varld-fri-fran-karnvapen-ar-mojlig/>

Samma dag som Wallströms artikel publicerades, fick Peter Hultqvist, Sveriges försvarsminister, ett hemligstämplat brev från sin dåvarande amerikanska kollega, James Mattis. I brevet hotade Mattis öppet med repressalier om Sverige skrev under konventionen.

Läs gärna: <https://www.svd.se/mattis-sveriges-riskerar-nara-partnerskap-med-nato>. Se även <https://www.svd.se/mattis-kritik-mot-sverige-ni-vet-vad-som-star-i-mitt-brev>

Bild: Nydagbladet.se Försvarsministrar James Mattis och Peter Hultqvist

Andra starka röster, denna gång inom landet, började tala mot Sveriges medverkan i FN-konventionen. Den 30 augusti 2017 skriver, till exempel Annie Lööf, Centerpartiets partiledare, en debattartikel med rubrik: "Sverige bör inte skriva under avtal om kärnvapen". <https://www.svd.se/sverige-bor-inte-skriva-under-avtal-om-karnvapen>.

Försvarsindustrin, Försvaret, andra politiska partier och stora delar av näringslivet har i mångt och mycket delat Lööfs uppfattning. Wallström har dock inte stått ensam. Enlig en Sifo undersökning från hösten 2017, ville 86% av Sveriges befolkning att Sverige skulle stödja konventionen.

Lar-Erik Lundin
Bild: aftonbladet.se

Diplomaten Lar-Erik Lundin fick hösten 2017 i uppdrag att göra *"en grundlig analys av konventionens konsekvenser"*. Han arbetade ensam men hade en referensgrupp vars sammansättning gav vikt till försvars- och exportkontrollsperspektivet trots att FN-konventionen handlar om nedrustning. Civilsamhället inbjöds inte att delta.

<https://slmk.org/blogg/bristande-transparens-och-raderad-e-post-i-karnvapenutredningen/>

Den 18 januari i år blev utredningen klar. Lundins slutsats var: *"Sverige bör ej skriva under eller ratificera konventionen i dess nuvarande form"*. Utredningen skickades ut på remiss. Utöver de 19 officiella remissvarsinstanser svarade 24 andra organisationer, de flesta från civilsamhället. En av dessa var Vännernas Samfund, kväkarna.

Samtliga inkomna remissvar kan läsas på <https://slmk.org/forbudet/utredning-och-remissyttranden/>

Kväkarsamfundets remissvar finns som bilaga 2 i detta utskick. Vi vill dock här återge två citat. Det ena för att understryka det som många andra remissvarsinstanser noterat: utredningens genomgående brister:

" Utredningen kommer att väga tungt när regeringen och riksdagen tar ställning till FN:s konvention. Vår framtid blir helt beroende av de beslut som ett fåtal människor fattar. Och dessa beslut kommer till en viss del att bygga på en utredning som uppvisar allvarliga inkonsekvenser. Om utredningen hade menat allvar med sin vilja att främja kärnvapennedrustningen skulle den ha rekommenderat att Sverige skriver under och ratificerar konventionen "

Bild: Annette Friberg På FN-dagen den 24 oktober 2018 hölls det på en tiotal orter i Sverige en ljusvaka till stöd för FN:s konvention. Kväkare i Göteborg var initiativtagare.

Det andra citatet för att det utgör remissvarets slutkommentar:

"Det är med stor sorg som vi kväkare läser dessa rader. När vi i utredningen hade hoppats finna stöd för en väg framåt mot kärnvapenedustrustning och mot fred, finner vi i stället ett försvar av militärallianser och kärnvapenparaplyer. Vi läser en utredning som tagit större hänsyn till det nuvarande samarbetet med Nato och bilateralt med Natomedlemmar än till det faktum att 86 % av de av SIFO tillfrågade människorna önskar att Sverige skriver under och ratificerar konventionen. Vi läser en utredning där vi ser hur vårt stilla hopp om en kärnvapenfri morgondag för våra barn underordnas militärstrategiska dagsländor. I detta mörka läge kan vi bara göra det vi vanliga människor kan göra: vädja till er att lyssna på oss."

Precis såsom kväkarnas remissvar befarade, började den lundinska utredningen snart att "väga tungt". Följande kunde man, till exempel, läsa på ledarsidan i Blekinge Länstidningen 30 april 2019:

"Nu när även flera tunga expertmyndigheter, liksom regeringens egen utredare, avråder från att underteckna FN:s kärnvapenförbud måste regeringen och Socialdemokraterna ta sitt förnuft till fånga och säga nej till utrikesminister Margot Wallströms pacifism."

<http://www.blt.se/ledare/wallstroms-pacifism-hotar-sveriges-sakerhet/>

Och så tycks det ha blivit. "Pacifisten" klev upp i talarstolen den 12 juli och förklarade att Sverige i nuläget inte hade för avsikt att skriva på FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen. Två och en halv månader senare avgick hon. Wallström ville, sa hon, ha mera tid med familjen.

Jonas Gummesson, journalisten på SvD som bevakar säkerhets- och försvarspolitiken, skrev 8 september 2019 en kommentar kring Wallströms plötsliga avgång. Rubriken hette "Wallström förlorade sin sista politiska strid". I artikeln redogör han för den stora motsättningen som fanns mellan Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet kring frågan om FN-konventionen. "Internt i regeringen", skriver han, "hävdade Wallström sin och UD:s uppfattning ändå in i kaklet. Peter Hultqvist (S) drev en rak motsatt linje"... Utåt försökte utrikes- och försvarsministrarna framstå som överens." Men till slut tvingades statsministern att "döma av". "Internationellt är frågan om konventionen som störande inslag undanröjd efter Wallströms reträtt. Regeringen kan nu inte längre anklagas för att fösa in Sverige allt längre under Natos kärnvapenparaply med ena handen och kräva att samma vapen ska avskaffas med den andra... Nu kvarstår frågan om regeringens interna hantering av FN-konventionen och det nesliga slutet för Wallströms egen del påverkade hennes avgångsbesked...".

<https://www.svd.se/wallstrom-forlorade-sin-sista-politiska-strid>

Så är läget i dag. Strävan efter en värld utan kärnvapen har i Sverige förlorat den första rondan. Men det kommer att bli flera. Det krävdes många års träget arbete innan Sverige till slut avskaffade sina planer på att tillverka egna kärnvapen. Det kan ta många år till men kärnvapen kommer att avskaffas. Precis som Margot Wallström sa: "historien har visat att det inte finns någon annan väg att gå".

PÅ GÅNG

Bild: svenskafreds.se

Många enskilda städer i världen har ställt sig bakom kravet på ett förbud mot kärnvapen, ofta städer i stater som inte tänker skriva under FN:s förbud mot kärnvapen. Dessa städer här gjort detta genom att ansluta sig till en kampanj som heter City Appeals. City Appeals startades av ICAN. Washington D.C., Paris, Oslo, Berlin, Los Angeles, Toronto, Manchester, Cadiz och Nagasaki, bland andra, finns med. Hittills har inga stad i Sverige ställt sig bakom kampanj men fredsrorelserna i båda Göteborg och Kungälv arbetar för att få sina respektive städer att gå med i kampanjen. För att få tips och råd för hur man kan gå tillväga för att själv initiera en lokal kampanj se: <http://nuclearban.org/cities>

Det kan verka omöjligt. Tills det är gjort

Sveriges historia är fylld av modiga beslut för nedrustning. Idag känns dessa beslut självklara. Men varje steg har varit en kamp. Det kan verka omöjligt, tills det är gjort. Det är dags för Sverige att gå med i FN:s förbud mot kärnvapen. Gör din röst hörd idag!

Detta är Svenska Läkare mot Kärnvapens kampanj för ett förbud mot kärnvapen. Läs mer här: <https://slmk.org/forbudet/>. Se de fyra korta videofilmer på länken som handlar om Sveriges tidigare hållning i nedrustningsfrågor och de övriga förbud som finns mot massförstörelsevapen. Man också skriva på en namnlista för ett förbud mot kärnvapen.

Nej till kärnvapen

Sveriges FN Förbunds kampanj för ett förbud mot kärnvapen. Där kan man skriva på en namnlista för ett förbud mot kärnvapen. <https://nejtillkarnvapen.nu/>

Förbundet har även producerat en liten fråga – och - svar sida kring kärnvapen som är värt att ta del av. <https://fn.se/vi-gor/fred-sakerhet-nedrustning/karnvapen/>

Skicka gärna Fredsbladet vidare till vänner och bekanta! Låt oss skapa ringar på vattnet för vår framtids skull.

Vi välkomnar kommentarer och förslag!

Ta kontakt med Fredsbladet om du vill bli uppsatt på vår mejllista.

Fredsbladet distribueras digitalt men på begäran kan man få det i brevlådan. Ta kontakt med redaktionen via email: fredsbladet@kvakare.se

Vill du som fått en digitaltidning inte längre vara med på mejllistan, var god och kontakta redaktionen.

fredsbladet@kvakare.se